Faktaark 3: 2002

Ferdsel og fjellstuer

Ferdsel

Fra uminnelige tider har en stor del av ferdselen mellom Trøndelag og Østlandet gått over Dovrefjell. Over tid har stier blitt til veier og traseene har skiftet. De første kløvstiene gikk ofte i tørt lende oppe i snaufjellet. Senere kom kjøreveier som snodde seg gjennom fjellbjørkeskog og stupbratte fjellsider. Med biltrafikken ble kravene til fart og stigningsforhold større. Dagens europavei stryker snorrett over fjellmyrene og fyller dalbunnen i den tidligere ufremkommelige Drivdalen. I 1921 åpnet Dovrebanen og ble raskt en av de viktigste jernbanestrekningene i Norge.

Ved siden av de veldokumenterte kongeferdene på 16. og 1700-tallet er kanskje pilegrimsferdselen det mest spennende kapitlet i ferdselshistoren på Dovrefjell. Fra Olav Haraldsons død på Stiklestad i 1030 og frem til reformasjonen i 1536 vandret pilegrimer til Nidaros for å gjøre bot ved Olavs grav eller søke helsebot ved Olavskilden.

Den gamle pilegrimstradisjonen har i våre dager ført til realisering av et storstilt turvegprosjekt mellom Oslo og Trondheim. Sommeren 1997 var i alt 92 mil sammenhengende turvei merket og tilrettelagt for vandring gjennom 29 kommuner. Pilegrimsleden over Dovrefjell byr på store opplevelser i et landskap som stedvis er tilnærmet uforandret siden middelalderen.

Vårstigen FOTO: ØIVIND LEREN

Kongsvold FOTO: ØIVIND LEREN

Fjellstuer

De gamle fjellstuene Fokstugu, Hjerkinn, Kongsvold og Drivstua er opprinnelig skysskifter på strekningen Dovre - Oppdal. Fram til omkring 1920 var fjellstuene i statens eie og driverne pliktet å tilby reisende overnatting og mat, eller ny og uthvilt hest frem til neste skysskifte.

Under den store nordiske krigen i 1718 ble fjellstuene satt i brann for å hindre Armfeldts arme å krysse Dovrefjell. Omkring 100 bygninger ble svidd av i vinternatta. Dette vitner om at ferdselen var omfattende og at fjellstuene hadde en viktig funksjon på den værharde fjellovergangen.

Forløperen til fjellstuene var sælehusene som kong Øystein Magnusson lot reise over Dovrefjell på 1100-tallet. Sælehusene skulle gi ly og overnatting til de som krysset fjellovergangen. På Vesle Hjerkinn har arkeologer påvist bosetting helt fra 800-tallet. Størrelsen på hustuftene, og beliggenheten inntil den gamle ferdselsveien, gjør at man antar at dette var ett av sælehusene som nevnes i sagaen.

Etter hvert som tog og bil erstattet hesteskyss ble fjellstuenes funksjon som skysskifter mindre viktig. I dag har Kongsvold og Hjerkinn fjellstuer fremdeles helårsdrift som overnattingssteder, mens Fokstugu og Drivstua har jordbruk som hovednæring.

For mer informasjon:

Kværne M., 1965: Langs den gamle kongeveien. Lunde & Co`s Forlag, Oslo.
Kollandsrud M., 1997: Pilegrimsleden til Nidaros. En guide til vandringen. Gyldendal, Oslo.

Direktoratet for naturforvaltning (DN) er det sentrale fagorganet for naturforvaltning i Norge. DN ble opprettet i 1985 og er underlagt Miljøverndepartementet. Myndigheten til å forvalte naturressurser er gitt gjennom ulike lover og forskrifter. Utover lovbestemte oppgaver har direktoratet også ansvar for å identifisere, forebygge og løse miljøproblemer ved samarbeid, rådgivning og informasjon overfor andre myndigheter og grupper i befolkningen.

Direktoratet for naturforvaltning, 7485 Trondheim Tlf.: 73 58 05 00 www.dirnat.no